

УПРАВЛІНСЬКІ, ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ, СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

УДК 796.062:711.2

Путятіна Г. М., к. фіз. вих., доцент
Харківська державна академія фізичної культури
Горбачов В. Є.

Севастопольський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Анотація. Розглянуто принципи державного регулювання розвитку сфери фізичної культури та спорту. Зазначено засади державної політики щодо розвитку сфери фізичної культури та спорту. Наведено аналіз публікацій з теорії та практики державного управління сферою фізичної культури та спорту, який дозволив розкрити сутність державного механізму управління. Зазначено проблеми удосконалення державно-управлінських відносин в сфері фізичної культури та спорту. Визначено основні складові організаційного механізму регіонального управління. Підкреслено роль органів регіонального управління в процесі становлення та розвитку фізкультурно-спортивного простору.

Ключові слова: державна політика, регулювання сфери фізичної культури та спорту, регіональне управління, соціально-економічний розвиток регіону, організаційний механізм.

Вступ. На сучасному етапі розвитку українського суспільства зберігається актуальність всебічної підтримки сфери фізичної культури і спорту з боку держави. Такий стан речей унормований чинним законодавством.

У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» відзначається, що держава регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики у цій сфері, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури та спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні, комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивною спрямованості. Реалізація вказаної норми законодавства потребує цілеспрямованої злагодженої роботи державних інституцій, територіальних громад, виробничих структур, приватних організацій, громадських об'єднань та фахівців сфери.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В умовах становлення України як самостійної правової європейської держави актуальним є вирішення питань регіонального управління суспільними процесами. Зміст регіонального управління, його мета, функції та методи вимагають наукового обґрунтування, постійного реформування відповідно до вимог часу. Пріоритетним напрямом є питання регіонального управління сферою фізичної культури та спорту. Сфера фізичної культури та спорту покликана задовольняти первинні потреби всього населення і забезпечувати належний рівень життя зайнятим у цій галузі.

Проте постійна реорганізація структури державного управління сфери фізичної культури та спорту має негативний вплив на процеси сталого розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні, не в повній мірі забезпечує ефективну реалізацію ресурсного потенціалу, інтеграцію сфери в ринкове середовище. Державне управління сферою фізичної культури та спорту здійснюється за допомогою організаційного

механізму.

Значний внесок у розвиток теорії і практики державного управління сферою фізичної культури та спорту здійснили О. М. Жданова, В. І. Мудрик, А. В. Починкин, І. І. Приходько, С. Г. Сейранов. Проте, дослідження науковців у цій сфері стосуються окремих елементів організаційного механізму державного управління, а питання удосконалення організаційного механізму регіонального управління системно не розглядалися. Теоретичне обґрунтування та практична реалізація напрямків удосконалення організаційного механізму регіонального управління сферою фізичної культури та спорту дасть змогу підвищити ефективність управління сферою, запропонувати науковий інструментарій для управління державним, громадським та комерційним сектором економіки фізичної культури та спорту.

Зв'язок дослідження з важливими науковими чи практичними завданнями, планами, програмами. Роботу виконано відповідно до напряму науково-дослідної роботи Харківської державної академії фізичної культури «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави». Пріоритетний тематичний напрям: 1.5. Фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних та гуманітарних наук, тема «Методологічні основи стратегічного розвитку сфери фізичної культури та спорту в регіоні» на 2013–2015 рр., номер держреєстрації 0113U004615.

Мета дослідження: обґрунтувати підходи до розуміння організаційного механізму регіонального управління сферою фізичної культури та спорту.

Завдання дослідження: з'ясувати зміст та сутність організаційного механізму регіонального управління сферою фізичної культури та спорту.

Матеріал і методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є загальнонаукові і спеціальні методи: аналіз літературних джерел та нормативно-правових документів, методи узагальнення та абстрагування, системний аналіз. Їх вибір

обумовлений особливостями об'єкта та предмета дослідження. Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативно-правові документи, економічні огляди, дисертації, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних авторів.

Результати дослідження та їх обговорення. Побудова незалежної, демократичної, правової держави передбачає перехід до нових принципів функціонування системи державного управління. Особливість сучасного періоду розвитку державного управління в Україні полягає в необхідності рішення не тільки конкретних управлінських завдань, але й у баченні загальної перспективи управлінської діяльності, в створенні ефективного механізму її реалізації. В умовах сучасної України проблема удосконалення механізмів державного управління надзвичайно актуальна і знаходиться в центрі уваги як наукових, так і практичних робітників. Удосконалення державно-управлінських відносин пов'язано з вирішенням низки проблем, які виникають в результаті невідповідності існуючого стану цих відносин вимогам сьогодення. Дані проблеми детально розглядають Л. І. Антошкіна, В. Г. Бульба, І. В. Коновалова. Сутність першої з них у тому, щоб відповідно до закону необхідної різноманітності забезпечити охоплення суб'єктом державного управління різноманітності об'єктів, на які спрямоване управління. Як підхід до її вирішення пропонується обмеження втручання державного управління в суспільну діяльність за принципом його достатності. Друга проблема полягає в необхідності підвищення управлінських можливостей суб'єктів державного управління за умов зниження при цьому ресурсних витрат, тобто підвищення ефективності діяльності власне суб'єкту управління. Сутність третьої проблеми – в необхідності удосконалення врегулювання різноманітності системи державного управління. Зазначена низка проблем має прояв і у сфері фізичної культури та спорту.

Аналіз стану наукових розробок у вітчизняних джерелах з цієї проблематики свідчить, що на сьогодні створено необхідне підґрунтя для забезпечення виваженого державного управлінського впливу на розвиток сфери фізичної культури та спорту. Важливими джерелами аналізу особливостей державно-управлінського впливу на всі сфери життєдіяльності в Україні є праці вітчизняних фахівців В. Б. Авер'янова, Н. Р. Нижник, О. А. Машкова та інших.

На сучасному етапі наша держава намагається створити цілісну програму соціально-економічного розвитку, реформувати економіку, забезпечити необхідні механізми господарювання, відповідну фінансово-бюджетну, кредитну та грошову системи.

Радикальні зміни у системі управління економікою об'єктивно ведуть до аналогічних змін у системі управління соціально-культурним сектором, складовою якого є фізична культура та спорт. Нові функції галузевих міністерств і відомств, переосмислення їх ролі у сфері управління соціально-культурним сектором викликають необхідність внесення відповідних змін у положення, що регламентують роботу цих органів.

Вивчення сучасного стану державного регулювання сфери фізичної культури та спорту показало, що реалізація державної політики ґрунтується на за-

садах:

- визнання фізичної культури та спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави;
- визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя;
- визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави;
- забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності;
- гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури та спорту;
- забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою та спортом, учасників та глядачів спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів;
- сприяння безперервності та послідовності занять фізичною культурою та спортом громадян різних вікових груп;
- утвердження етичних та моральних цінностей фізичної культури та спорту;
- створення умов для соціального та правового захисту громадян у сфері фізичної культури та спорту;
- забезпечення підтримки громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;
- забезпечення різноманітності, високої якості та доступності фізкультурно-спортивних послуг для громадян;
- забезпечення умов для підтримки напрямів фізичної культури та спорту;
- забезпечення доступу інвалідів до спортивних споруд;
- заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури та спорту;
- орієнтування на сучасні міжнародні стандарти у сфері фізичної культури і спорту, поєднання вітчизняних традицій і досягнень із світовим досвідом у цій сфері [3; 7; 8; 10; 11; 13].

Слід зазначити, що нормативно-правова база в Україні достатньо напрацьована та може бути надійним підґрунтям для забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури та спорту в регіонах.

Сьогодні в Україні, зважаючи на загострення глобалізаційних та кризових явищ в процесі формування фізкультурно-спортивного простору, зростає роль регіонів як складових унітарної держави в збереженні культурного, історично утвореного та природного наповнення територій. Особливістю формування регіонального фізкультурно-спортивного простору є те, що воно здійснюється в умовах постійних обмежень – фінансових, економічних, екологічних, технічних та ресурсних. Актуальною проблемою залишається раціоналізація структури апарату управління (створення нових структурних підрозділів, ліквідація старих, їх злиття тощо).

З прийняттям Законів України «Про місцеве самоврядування» та «Про місцеві державні адміністрації» підвищується роль регіонів у соціально-культурній сфері. З чітким законодавчим розподілом повноважень, відповідальності, фінансово-економічної бази між загальнодержавним, територіальним і місцевими

рівнями управління центр ваги управління соціально-культурною сферою має бути перенесений на рівень регіонів. Соціальна інфраструктура, освіта, охорона здоров'я, фізична культура та спорт тощо – все це має перейти переважно до компетенції місцевих органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування та складати головний зміст їх діяльності. Це мусить супроводжуватися створенням адекватної незалежної фінансово-економічної бази місцевого самоврядування.

Разом з тим, передаючи на місцевий рівень основну долю відповідальності за соціальну інфраструктуру і соціально-культурний розвиток, держава зберігає за собою здійснення загальнонаціональних соціальних програм забезпечення й інших соціальних гарантій, які встановлюються законом, фінансування загальнонаціональних фізкультурно-спортивних об'єктів, навчальних закладів спортивного профілю, а також надання мотивованої конкретними умовами цілеспрямованої фінансової допомоги регіонам. Таким чином розкривається організаційний механізм державного управління сферою фізичної культури та спорту.

У літературі подається типова модель концептуальної структури організаційного механізму державного управління, що включає в себе об'єкти та суб'єкти управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування. Отже, в умовах ринкової економіки одним з актуальних питань для керівників регіонального рівня є формування такого організаційного механізму управління, який спроможний забезпечити ефективність управління і конкурентоспроможність фізкультурно-спортивних організацій.

На основі наведеного матеріалу можна зробити висновок про те, що організаційний механізм регіонального управління сферою фізичної культури та спорту – це сукупність організаційних складових у механізмі управління (мета та завдання управління, функції та технології управління, методи управління, норми та правила, організаційні процеси), що мають організаційне регулювання, управління в інтересах

організацій, ефективну діяльність управлінської системи. Основними завданнями регіонального управління сферою фізичної культури та спорту є забезпечення на відповідній території реалізації державної політики з питань фізичної культури та спорту з урахуванням особливостей регіону.

Політика регіонального розвитку України спрямована на скорочення регіональних відмінностей і зміцнення соціальної й економічної єдності на всій території. Ресурси політики згуртованості мають використовуватися для підвищення значення фізичної культури та спорту як інструменту для місцевого і регіонального розвитку, відродження міст, розвитку сільських районів, соціальної інтеграції та працевлаштування.

Висновки. Систематизація фундаментальних та прикладних досліджень з управління процесами функціонування та розвитку сфери фізичної культури та спорту в сучасній науковій літературі виявила, що вирішення актуального наукового завдання з підвищення ефективності регіонального управління перебуває на початковій стадії, а головним напрямком цих досліджень є формування комплексної системи управління сферою фізичної культури та спорту.

У сучасних умовах відбувається посилення державного регулювання та сприяння розвитку підприємництва у сфері фізичної культури і спорту, змінюються організаційні форми взаємодії державних органів з суб'єктами приватного бізнесу, відбуваються суттєві зрушення в цілях, механізмі, апараті управління, у поєднанні державного та ринкового механізмів регулювання. Відтак організаційний механізм регіонального управління сферою фізичної культури та спорту розглядається як сукупність організаційних форм, методів, інструментів та правових норм, які застосовують органи влади.

Перспективи подальших досліджень. Узагальнення теоретико-практичних засад ринкового реформування сфери фізичної культури та спорту на регіональному рівні.

Список використаної літератури:

1. Антошкіна Л. І. Формування політики соціального розвитку в умовах становлення ринкових відносин / Л. І. Антошкіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 12. – С. 22–26.
2. Бульба В. Г. Соціальні функції держави в умовах глобалізаційних трендів сучасності: державно-управлінський аспект : автореф. дис. на здобуття наук ступеня доктора наук з державного управління. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / В. Г. Бульба. – Харків, 2012. – 35 с.
3. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки. – К., 2006. – 15 с.
4. Вінніков О. Ю. Державне фінансування організації громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти? / О. Ю. Вінніков, Д. С. Ковриженко, М. В. Лациба та ін. // Український незалежний центр політичних досліджень. – К. : Агентство «Україна», 2010. – 224 с.
5. Дутчак М. В. Моніторинг в системі державного управління спортом для всіх в Україні / М. В. Дутчак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – Харків : ХДАДМ. – 2008. – № 9. – С. 34–43.
6. Жданова О. М. Управління сферою фізичного виховання та спорту : [Навчальний посібник] / О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська. – Дрогобич : Коло, 2009. – С. 9–20.
7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» за станом від 19 листопада 2010 р. № 7 / Кабінет Міністрів України. – К., 2010. – 50 с.
8. Законодавча база фізичної культури та спорту в Україні. – Режим доступу: http://www.noc-ukr.org/ua/officialdocuments/nok_law.html.
9. Коновалова І. В. Механізм державного управління регіональними соціальними програмами в Україні : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. наук з державного управління : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / І. В. Коновалова. – Харків, 2011. – 19 с.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми з розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 рр. – Режим доступу: <http://www.kmti.gov.ua>.
11. Корж В. П. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні / В. П. Корж, Ю. О. Павленко, М. В. Дутчак, О. К. Артем'єв, В. П. Карленко, В. О. Дрюков // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2006. – № 10. – С. 4–12.
12. Леонов Я. В. Внутренний ресурс развития сферы физической культуры и спорта / Я. В. Леонов, И. И. Приходько, Г. Н. Пуяткина // Теория и практика физической культуры. – № 3. – 2013. – С. 59–66.

13. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К., 2004. – 15 с.
14. Мічуда Ю. П. Функціонування та розвиток сфери фізичної культури і спорту в умовах ринку : автореф. дис. ... доктора наук з фіз.вих і с. : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Ю.П. Мічуда. – К. : НУФВСУ, 2008. – 40 с.
15. Мудрик В. И. Организационно-управленческие основы физической культуры и спорта : [учебные и справочные материалы] / В. И. Мудрик, Ю. П. Мичуда, С. А. Заветный. – Харьков : ХНАДУ, 2008. – 408 с.
16. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління : [Навч. Посібник] / за ред. Н. Р. Нижник. – К. : УАДУ, 1998. – 160 с.
17. Починкин А. В. Экономика физической культуры и спорта : [монография] / А. В. Починкин, С. Г. Сейранов. – М. : Советский спорт, 2011. – 328 с.
18. Путятіна Г. М. Маркетингова діяльність некомерційних організацій (на прикладі дитячо-юнацьких спортивних шкіл) : [навчальний посібник для студентів ВНЗ фізкультурно-спортивного профілю] / Г. М. Путятіна, Н. В. Середя. – Харків : ХДАФК, 2013. – 102 с.
19. Приходько І. І. Стратегічний менеджмент розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні / І. І. Приходько, В. І. Мудрик, О. В. Горбенко, Г. М. Путятіна, І. Г. Хомко, С. О. Левадня, Н. В. Пугачова // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теор. журн.]. – Харків : ХДАФК, 2010. – № 3. – С. 134-138.
20. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Науковий вісник «Демократичне врядування» Електронне наукове фахове видання. – Львів, 2008. – Вип. 1. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.

Стаття надійшла до редакції 04.12.2013 р.

Опубліковано: 30.12.2013 р.

Аннотация. Путятіна Г. Н., Горбачев В.Е. Организационный механизм регионального управления сферой физической культуры и спорта. Рассмотрены принципы государственного регулирования развития сферы физической культуры и спорта. Обозначены положения государственной политики по развитию сферы физической культуры и спорта. Осуществлен анализ публикаций по теории и практике государственного управления сферой физической культуры и спорта, который позволил раскрыть сущность государственного механизма управления. Обозначены проблемы совершенствования государственно-управленческих отношений в сфере физической культуры и спорта. Определены основные составляющие организационного механизма регионального управления. Подчеркнута роль органов регионального управления в процессе становления и развития физкультурно-спортивного пространства.

Ключевые слова: государственная политика, регулирование сферой физической культуры и спорта, региональное управление, социально-экономическое развитие региона, организационный механизм.

Abstract. Putiatina G., Gorbachov V. Organizing regional management mechanism sphere of physical culture and sport. Principles of the state regulation of development of the sphere of physical culture and sports are considered. Marked are the provisions of the state policy on development of the sphere of physical culture and sports. The analysis of publications on the theory and practice of state management in the sphere of physical culture and sports, which has allowed to reveal the essence of the state management mechanism is established. Problems of perfection of public-administrative relations in the sphere of physical culture and sports are indicated. The main components of the institutional mechanism for regional management are denoted. The role of regional government in the process of formation and development of sports space is stressed.

Keywords: state policy, regulation of the sphere of physical culture and sports, regional management, socio-economic development of the region, organizational mechanism.

References:

1. Antoshkina L. I. Formuvannya rinkovikh vidnosin v Ukraini [Formation of Market Relations in Ukraine], 2005, vol. 12, pp. 22–26. (ukr)
2. Bulba V. G. Sotsialni funktsii derzhavi v umovakh globalizatsiynikh trendiv suchasnosti: derzhavno-upravlinskiy aspekt : avtoref. doktora nauk z derzhavnogo upravlinnya [The social functions of the state in terms of the globalization trends of our time: the state-administrative aspect : Authors thesis], Kharkiv, 2012, 35 p. (ukr)
3. Derzhavna programa rozvitku fizichnoi kulturi i sportu na 2007–2011 roki [State program of development of physical culture and sports in 2007–2011], Kyiv, 2006, 15 p. (ukr)
4. Vinnikov O. Yu., Kovrizhenko D. S., Latsiba M. V. Ukrainiyskiy nezalezhnyi tsentr politichnikh doslidzhen [Ukrainian Independent Center for Political Research], Kyiv, 2010, 224 p. (ukr)
5. Dutchak M. V. Pedagogika, psikhologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vikhovannya ta sportu [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], Kharkiv, 2008, vol. 9, pp. 34–43. (ukr)
6. Zhdanova O. M., Chekhovska L. Ya. Upravlinnya sferoyu fizichnogo vikhovannya ta sportu [Management of physical education and sport], Drohobich, 2009, pp. 9–20. (ukr)
7. Kabinet Ministriv Ukraini. Zakon Ukraini «Pro fizichnu kulturu i sport» za stanom vid 19 listopada 2010 r. [Cabinet of Ministers of Ukraine. Law of Ukraine “On Physical Culture and Sports” as of November 19, 2010 № 7], Vol. 7, Kyiv, 2010, 50 p. (ukr)
8. Zakonodavcha baza fizichnoi kulturi ta sportu v Ukraini [Legislation of Physical Education and Sport in Ukraine], Access mode : http://www.noc-ukr.org/ua/officialdocuments/nok_law.html. (ukr)
9. Konovalova I. V. Mekhanizm derzhavnogo upravlinnya regionalnimi sotsialnimi programami v Ukraini : avtoref. kand. nauk z derzhavnogo upravlinnya [The mechanism of governance in regional social programs in Ukraine : Authors thesis], Kharkiv, 2011, 19 p. (ukr)
10. Ofitsiyniy veb-sayt Ministerstva Ukraini u spravakh sim'i, molodi ta sportu. Kontseptsiya Zagalnoderzhavnoi tsilovoi sotsialnoi programi z rozvitku fizichnoi kulturi i sportu na 2012–2016 rr. [The official website of the Ministry of Ukraine for Family, Youth and Sports. The concept of the National Target Programme on Social Development of Physical Culture and Sports in 2012–2016], Access mode : <http://www.kmu.gov.ua>. (ukr)
11. Korzh V. P., Pavlenko Yu. O., Dutchak M. V., Artemyev O. K., Karlenko V. P., Dryukov V. O. Aktualni problemi fizichnoi kulturi i sportu [Contemporary Problems of Physical Culture and Sports], 2006, vol. 10, pp. 4–12. (ukr)
12. Leonov Ya. V., Prikhodko I. I., Putyatina G. N. Teoriya i praktika fizicheskoy kultry [Theory and Practice of Physical Adaption], 2013, vol. 3, pp. 59–66. (rus)
13. Natsionalna doktrina rozvitku fizichnoi kulturi i sportu [National Doctrine for the Development of Physical Culture and Sports], Kyiv, 2004, 15 p. (ukr)
14. Michuda Yu. P. Funktsionuvannya ta rozvitok sferi fizichnoi kulturi i sportu v umovakh rinku : avtoref. doktora nauk z fiz. vikh i s. [Operation and development of the sphere of physical culture and sports in the marketplace : Authors thesis], Kyiv, 2008, 40 p. (ukr)
15. Mudrik V. I., Michuda Yu. P., Zavetnyy S. A. Organizatsionno-upravlencheskiye osnovy fizicheskoy kultury i sporta

[Organizational and managerial foundations of physical culture and sports], Kharkov, 2008, 408 p. (rus)

16. Nizhnik N. R., Mashkov O. A. *Sistemniy pidkhid v organizatsii derzhavnogo upravlinnya* [Systems approach to the organization of public administration], Kyiv, 1998, 160 p. (ukr)

17. Pochinkin A. V., Seyranov S. G. *Ekonomika fizicheskoy kultury i sporta* [Economy of Physical Culture and Sports], Moscow, 2011, 328 p. (rus)

18. Putyatina G. M., Sereda N. V. *Marketingova diyalnist nekomertsyynikh organizatsiy (na prikladi dityacho-yunatskikh sportivnikh shkil)* [Marketing activities of non-profit organizations (for example, youth sports schools)], Kharkiv, 2013, 102 p. (ukr)

19. Prikhodko I. I., Mudrik V. I., Gorbenko O. V., Putyatina G. M., Khomko I. G., Levadnya S. O., Pugachova N. V. *Slobozans'kij nauk.-sport. visn.* [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2010, vol. 3, pp. 134–138. (ukr)

20. Fedorchak O. *Naukoviy visnik «Demokratichne vryaduvannya» Yelektronne naukove fakhove vidannya* [Scientific Bulletin of "Good Governance" Electronic scientific specialized edition], Lviv, 2008, vol. 1, Access mode : http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf. (ukr)

Received: 04.12.2013.

Published: 30.12.2013.

Галина Николаевна Путятина, к. физ. восп., доцент; putiatina.g@yandex.ua; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Вадим Егорович Горбачев, vadimgor1@mail.ru; Севастопольский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины: ул. Парковая 6, г. Севастополь, 99057, Украина.

Galina Putiatina, Ph.D. (Physical Education and Sport), Associate Professor; putiatina.g@yandex.ua; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkovskaya st. 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

Vadim Gorbachev, vadimgor1@mail.ru; Sevastopol Institute of Banking University of Banking of the National Bank of Ukraine: Parkovaya str. 6, Sevastopol, 99057, Ukraine.

